

MAGYAR LAPOK

X. évfolyam, 210 (2772) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad

„A hadtörténelem újabb dicsőséges fejezeteit írják fegyvereikkel a magyar honvédek Ukrajnában”

A német Donau-rádióállomás dicsérete honvédeink hősiességéről. Egymillió katonát vont össze a szovjet hadvezetőség Leningrádban

A Szovjettel szembeni álláspontjának megváltoztatására akarja bírni a Vatikánt Roosevelt követe

Berlinből jelentik: (MTI) A Donau rádió szerdai magyar adásában méltatta az Ukrajnában harcoló magyar csapatok működését.

A keleten harcoló magyar csapatok — szolt a leadás — dicsőséget dicsőségre halmozva újabb sikereket értek el a Dnyepernél. A Dnyeper partján sikerült a vörös csapatok újabb támadását visszaverniük. A magyar megfigyelők még idejében észrevették a vörösek készülődését és erre borzalmas hatású zárótűzzel vérbefojtották a kibontakozó támadást. A hadtörténelem újabb dicsőséges fejezetet írják majd

a magyar honvédek ukrainai sikereiről. Magától értetődik, hogy ma még lehetetlen ezekről a harcokról részleteket közölni, később azonban nyilvánosságra kerülnek és a honvéd joggal számíthat mindannyiunk haláljára. A szovjet hadvezetőség különösen veszedelmesnek minősíti azokat a szakaszokat, ahol a magyarok harcolnak, mert még a polgári lakosságot is kényszerítik, hogy erődöket építsen a magyarok támadásának feltartóztatására. Ezek az erődök azonban nem jelentenek akadályt a vitéz magyar csapatok

volna elegendő száz szovjethadosztály ujjászervezéséhez.

London és Washington azért továbbra is ünnepélyes ígéretek tesz, hogy bátorítsa Stalint az utolsó szál orosz harcbevételéért az angolszász kapitalizmusért.

— A németek és szövetségeseik ellenállhatatlan ereje — írja az olasz lap — nagy hatással lesz a hadműveletekre. A német főparancsnokság által vont gyűrűből a szovjetcsapatok nem kerülhetnek ki és nem kerülhetik el a pusztulást. Az ellenség minden felszabadítási kísérlete kudarccra van ítélve. MTI

EJTŐERNYÓS BOLSEVISTÁK SZÁLLTAK LE BULGÁRIÁBAN

Rómából jelentik (Bud Tud.): A dél-dobruzsai Dobridzs közelében hat bolsevista ejtőernyős ugrott le. A legrást észrevető bolgár katonák és az ejtőernyősök között lövöldözés támadt. Mind a hat bolsevistát agyonlőtték. Közben egy bolgár tiszt és két katona elesett. Az ejtőernyősökről kiderült, hogy bolgárok, akik évek óta polkúkká menekülteként éltek a Szovjetben és most a Szovjet küldte ki őket, hogy romboló munkát végezzenek. (MTI.)

Fontos vasuti csomópontot foglaltak el a finn csapatok

Helsinkiből jelentik (Stefani): Mottokerepárosokból és könnyű harcikosokból álló finn csapatok elkésztették harc után elfoglalták Syvaeri vasuti csomópontot, ahol sok foglyot ejtettek és sok hadianyagot zsákmányoltak. Repülőgépek jelentése szerint a német ágyúk hatása Cronstadt-ra igen eredményes. Az erődöt állandóan a robbanások füstfelhője takarja. A cronstadti ágyúk már elnémultak. A kikötő körül nagy tüzek láthatók. Az ott állomásozott szovjet hadihajók az erőd és Szentpétervár közt cirkálnak. Más hajók sikertelenül igyekeznek megközelíteni a karéliei földszoros partjait, ahonnan a finn ágyúk tüze üzi el őket. A finnek fogságába esett egyik szovjet alezre-des kijelentette, hogy Pétervárból egy millió katonát vontak össze óriási harcikocsi-felszereléssel és különféle ágyúkkal. Az egész Balti-tenger hajóhada itt készül egyesülni. (MTI.)

Helsinkiből jelentik: A Mai Nap értesülése szerint a finn csapatok

Salla és Petsamo között egész új és ismeretlen vasutvonalra bukkantak, amelyeket az oroszok útokban építettek.

Londonból jelentik (Reuter): A moszkvai rádió a következőket közölte: Október 1-től minden 16 és 50 év közötti férfi állampolgárnak részt kell vennie a kötelező katonai kiképzésben. A kiképzést a munkaórák után tartják meg. (MTI.)

Helsinkiből jelentik (NTI): A szovjet rádió csütörtök reggeli adásában közölte, hogy Molotov külügyi népbiztos szerdán fogadta a moszkvai bolgár követet, aki átnyújtotta neki a bolgár kormány válaszáat a szovjet kormány jegyzésére. Molotov közölte a követtel, hogy a válasz nem kelégitő. (MTI.)

Londonból jelentik (Reuter): A szovjet rádió csütörtökön bejelentette, hogy Molotov lesz a vezetője annak a szovjet küldöttségnek, amely Moszkvában tárgyal majd az angol és amerikai küldöttséggel. (MTI.)

KRISZTUS ÉS STALIN

Irta: Dr Paál Árpád

Rómából jelentik: (MTI) Miron Taylor, Roosevelt személyes követe már kétszer jelent meg kihallgatáson a Szentatyánál, majd utána Maglione bíboros-államtitkárnál. A kihallgatásokról hivatalos közleményt nem adtak ki. Miron Taylor küldetése szoros összefüggésben van a nemzetközi politikai helyzettel.

Az északamerikai elnök személyes követe a Vatikánba érkezett, s ott tárgyalásokat kezdett a bíbornok államtitkárral és kihallgatást kért a pápától is. Ezek előkészítésére a Dél-amerikában és a gyarmatokon befolyásos portugál és spanyol állam diplomáciáját is igyekezett megmozgatni. A kihallgatás most megtörtént. A Vatikánban a katolikus világegyház földi helytartója az egyház földi gondjaival összeegyeztethetőnek tartotta, hogy az amerikai küldötlet, s rajta keresztül Roosevelt elnök világszerte szándékait meghallgassa. Ezek a szándékok ugyan telve vannak hatalmi indulatokkal, melyek különösen a mai német és olasz társadalmi irányok Európa-rendező akaratát akarják elgáncsolni, s az amerikai és angol világuralmat akarják továbbra is biztosítani, s a vele kapcsolatos kereskedelmi és pénzügyi világszövetséggel együtt. Hogy ez a világra nehezedő önzés alkalmas-e a földi világban is kívánatos erkölcsi rend létrehozatalára és fenntartására, az a Vatikán szempontjai szerint mindenesetre kétséges. Mert a Vatikánban az örökélet törvényei az irányadók, s e törvények szerint az önzés nem lehet a népek örökös és végleges sorshatározója.

Nagyon is távol áll, s nagyon is elmentésen ehhez a felfogáshoz képest az amerikai elnök háborúkereső felfogása. Emiatt az Északamerikai Egyesült Államok katolikus közönsége, s annak egész egyházi szervezete rosszaló hangszólyal fogadja az elnök háborus politikáját, különösen ennek azt az újabb fordulatát, mely a bolsevizmussal fogott össze a keresztény Európa ellen. Ennek a hangulatnak a kibékítésére találtak ki még olyan reklámokat is, hogy fényképeket terjesztenek a Roosevelt és Churchill találkozásánál végbement ajtatoskodásokról. Ezekben a képeken a két államférfi és mögöttük a diplomaták, meg tábornokok kara imakönyveket tart a kezében, azokból énekel egébe néző szemekkel. Stalin hiányzik a képről, de Churchill mellett egy hely üres és könnyen odaképzeltető. Hiszen lényegesen ott is lebegett az ő szelleme, mikor a reklámozott ajtatoskodás mögött éppen arról volt szó, hogy az angolszász világhatalmak, s különösen Amerika milyen segítségekkel lássa el a bolsevizmust.

Ez az ajtatoskodó képmutatás mindenesetre elárulja a bolsevizmussal való angol-amerikai szövetség belső gyöngeségét, de a keresztény hittel

érzékeny fájdalommal gúnyolódásként is hat. Végtére is a bolsevizmus lényegében meggyőződéses gyűlölködésnek benne él a vallásellenesség, az Isten kiírtani akarása a népek lelkéből. A hívő érzésük csak erről a jellemvonásáról ismerik a bolsevizmust, mert hogy új és örvendős hitet tudjon adni az embereknek, arról eddig semmi ismeret nem támadhatott és nem terjedhetett. Érthető tehát, ha az amerikai katolikusok egyházi szervezetei s a bennük élő hívő érzésű népek nem tudnak örvendeni a Roosevelt háborús politikája miatti új szövetségnek. Nagy a valószínűség, hogy e kedvetlenség eloszlását akarná elérni az amerikai elnök a Vatikánhoz küldött személyes követé útján.

Magyarozgatni lehet a különös szövetséget az ókori latin hősköltés szavaival: „Ha nem tudom magamhoz hajlítani az isteneket, akkor az ördögöket is megmozgatom.” De ehhez is a hősi élet tragikumára kell, s vajjon miféle hősi magatartása volt Rooseveltnek, mely tragikussá változott? Talán az a gazdasági túlzott jómódúság, mellyel őt, Amerikában is egy felső réteg szembekerült a millió földműves tömegek szegénységével? Ezt akarják megvédeni? Az Amerikába gyűlt aranyat féltik az elértéktelenedéstől, ha Európában megvalósul a népek egymásközötti pénz nélküli munkacsereje és egymásért való alkotása? Lehet, hogy csakugyan a tőke világhatalma került ilyen életvilágba. Ez azonban az embereknek és nemzeteknek nem tragédiája, hanem egymásra ismerő és egymást segítő testvériségének a megvalósulása. Az ilyen fejlődési kilátások ellen semmi értelme nincs az ördögök megmozgatásának.

A Szentatya közvetlen előde, XI. Pius a maga világhírű „Quadragesimo anno” kezdetű körlevelében meghozta ítéletét a társadalmi bajok forrásáról: a vagyon és a jövedelem igazságtalan elosztásáról. Ezzel az állásponttal nem fér össze az amerikai és angol túlgazdagság védelme és erőltetése. Ha a szegény és kiuzsorázott népek a világhatalom igazságos elosztásáért öntudatos küzdelembe kezdtek, ennek megvan a tragikus igazságsága. Viszont azonban az elnyomók rendjének nincs olyan igazsága, amit abból a pápai székben elismerni lehetne, ahonnan a „Quadragesimo anno” elindult a világ megvilágosítására. Ebből a székben a mostani Szentatya is Krisztus békéjének a szavait és szellemét hirdeti s ez a béke nem lehet a Stalin békéje.

Lehet, hogy az amerikai követ a Vatikánban erről a Stalin-békéről is magyarázatot akart adni. Talán kifejtette azt az ötletet, hogy Stalinnak a kelet-európai uralommal való megbízhatása csak azért történt, mert így akarták a bolsevizmus katonai erejét szembeugratni a nemzeti szocializmussal. Ezt a két végletet így egymás fölfalására és szétmorzsolására tudják uszítani, s ha így egymással végeztek, akkor ismét föltámadhat a régi rend a maga helyreállító konzerválásával. Érdekes elképzelés ez: csak éppen az a hibája van, hogy a régi rendet azonosítja a jósággal és igazsággal. Pedig az a régi rend már az előbbi világháborúnak is az okozója volt, s ennek a volt békerendszerek útján való erőltetése vezetett az újabb világháborúra.

Népek állottak kifosztottan és letiportan amiatt, hogy az 1919-iki békerendszerek folytán a „régirend” világhatalmai kerültek felül. Ami a

Elutasító választ adott a Vatikán Rooseveltné követének kívánságára

Rómából jelentik: (NTI) A Vatikánban hivatalosan nem hajlandók nyilatkozni annak a két megbeszélésnek eredményéről, amelyeket Taylor, Roosevelt vatikáni képviselője az utóbbi napokban a Pápával folytatott. Most az a felfogás uralkodik, hogy Taylor Rooseveltnek azt a felfogását közvetítette a Vatikánban, hogy a két angol-szász állam és a Szovjet közötti együttműködés érdekében hasson a Vatikán az amerikai katolikus lakosságra és egyben oszlassa el az amerikai katolikus körök aggodalmait. A Vatikán — mint mondják — Rooseveltnek ezt

a kérését, semleges magatartására hivatkozva, visszautasította. Taylor két kihallgatásával kapcsolatban egyre határozottabb alakot ölt az a benyomás, hogy a washingtoni kormánykörök zavaró körülménynek tartották a Vatikán bolsevistaellenes magatartását és ezért Taylor útján azt próbálták sugalmazni a Pápának, hogy vizsgálja felül a Szovjetunióval szemben eddig elfoglalt álláspontját. Rómából egybehangzóan kijelentik, hogy a Vatikán elutasító magatartást tanúsított a washingtoni kormányhoz Taylor útján támasztott követelésével szemben. MTI

100 millió dollár kölcsönt nyújt Amerika a Szovjetnek

Washingtonból jelentik: (NTI) A szenátus kerében három és félmilliárd dollár értékben végleg elfogadta az adótörvényjavaslatot, amely az Egyesült Államok történetében a legmagasabb adóköltésvetés. A törvény, melyet Roosevelt aláírt, azonnal életbe lép. (MTI)

Washingtonból jelentik: (NTI) A tengerészetiügyi miniszter kijelentette, hogy az Egyesült Államok hajóhada mindent megtesz, hogy biztosítsa a segélyanyagok Angliába való megérkezését. (MTI)

Washingtonból jelentik: (NTI) Johnes, a szövetségi kölcsönügyek igazgatója, szerdán közölte, hogy az Egyesült Államok a Szovjetunióknak százmillió dollár kölcsönt nyújt az Egyesült Államokra teendő hadianyagvásárlás céljából.

AKNÁKAL ZARJAK EL AZ AMERIKAI HADIKIKÖTŐKET

Washingtonból jelentik (Bud. Tud.): Knox tengerészeti miniszter újság-

íróknak kijelentette, hogy az Egyesült Államok most már áttér a hajókíséresre és a hadianyagot szállító hajókat egészen Angliáig kísértetik.

Washingtonból jelentik: (NTI): A sajtóértekezleten a tengerészeti miniszter határozatlan válaszokkal tért ki a kérdésekre, amelyek azt tudakolták, vajjon a newyorki kikötőbe befutott angol és szövetséges hajókat karavánná állítják-e össze? Kijelentette, hogy az Egyesült Államok nagyobb kikötőinek bejáratánál hálózarakat építenek, az amerikai hadi-

Robbanás következtében elsülyedt három svéd romboló

Stockholmból jelentik: (NTI) Mint a Svéd Távirati Iroda jelenti, szerdán délelőtt Stockholm előtt egy svéd torpedóromboló köteleken súlyos robbanás történt. Eddigi megállapítás szerint 31 halott és 11 sebesült az áldozat. A svéd rádió közlése szerint mind a három romboló: a Olas Ugglá, az Olas Horn és a Göteborg elsülyedt. Valószínűnek tartják, hogy az egyik hajó löszszerkezte robbant fel. (MTI)

Stockholmból jelentik: A három romboló elsülyedését a svéd hajóhadat óriási szerencsétlenség érte. Az elsülyedt hadihajók Harfssjaerben állomásoztak. Az első robbanás a Göteborg rombolón történt. A robbanások egymás követték. A tűz a közeli szigetre is áterjedt, amelyen nagy hadianyagraktárak voltak. A katonaság is kénytelen volt a légvédelmi óvóhelyekre menekülni. A három rombolón kívül elsülyedt egy aknarakó hajó és egy laktanyahajó is. Az elsülyedt egységek a svéd flotta legmodernebb egységei voltak.

Törökország rövidesen ratifikálja a Magyarországgal kötött kereskedelmi szerződést. Istanbulból jelentik. (B. T.) Itteni körökben úgy tudják, hogy a török nemzetgyűlés rövidesen ratifikálja a Magyarországgal és Svájjal kötött kereskedelmi szerződéseket. MTI

kikötők védelmére pedig aknarakat. A nyugati és keleti partok készenlétben vannak már a hálózarak, San-Franciskóban és a tengerészek. San-Franciskóban és a Rhode Izland államban lévő New-Port kikötőben most képezek ki az erre a szolgálatra kiképzett tengerészeket és tiszteket. (MTI.)

NEWYORK ZSIDÓ POLGÁRMESTERE ELLENŐRZI AZ AMERIKAI RÁDIÓK MŰSORÁT

Newyorkból jelentik: La Guardia, Newyork főpolgármestere bejelentette, hogy ellenőrizni kívánja az Egyesült Államok minden rádióműsorának műsorát.

300 EZER TONNA ANGOL HAJÓTER PUSZTULT EL A LEGUTÓBBI 10 NAP ALATT

Rómából jelentik: (Stefani) A Popoldi Róma kiemeli, hogy a tengelyhatalmak légi és tengeri ereje a legutóbbi tíz nap alatt 300.000 tonna angol hajóteret súlyosított el, vagyis napi 30.000 tonnát, ugyanakkor, amikor a keleti harctéren igen fontos események zajlanak le. Az angol hajóforgalom egyébként is lényegesen csökkent. Az elért eredmény a legjobb bizonyítéka annak, hogy az Atlanti-óceánon könyörtelenül folyik a harc tovább. (MTI)

LETETTE AZ ESKÜT AZ ÚJ PERZSA SAH

Londonból jelentik: (Reuter) A moszkvai rádió közölte, hogy a szovjet csapatok szerdán bevonultak Teheránba. (MTI)

Amszterdamból jelentik: (NTI) Az iráni trónörökös szerdán délután a parlamentben, mint új sah, letette az esküt. (MTI)

Elnöki tanácsülést tartott az Árpád Lövészegylet

Hétfőn választmányi ülés lesz

Nagyvárad. Saját tud. A nagyváradi Árpád Lövész Egyesület szerda este választmányi ülést hívott össze, de minthogy a tagok nem jelentek meg olyan számban, hogy az ülés határozatképes lett volna. Ajtay Gyula ügyvezető elnök javaslatára elnöki tanácsülést tartottak a megjelentek, a választmányi ülést pedig hétfőn, 22-én tartják meg, tekintet nélkül a megjelentek számára.

Az elnöki tanácsülés kegyelettel emlékeztet meg Bukovics Gyula lövészegylet tag haláláról, majd különösen az egyesületi helyiség és a lövegek kérdésével foglalkozott az elnöki tanács. Nyári lőtér már biztosítva

van az egyesület számára, mert illetékes tényezők hozzájárulásával a lenték egyik löveget használhatják a nagyváradi lövészek. Az idő előrehaladtára való tekintettel azonban téli lőtérrel is gondoskodni kell, ami nehéz feladat elé állítja a lövészegyletet. Az elnöki tanács ezután elhatározta, hogy tárgyalásokat folytat a Tűzharcos Szövetséggel, amelytől ideiglenesen kis egyesületi helyiséget óhajtat bérelni. Az ügyvezető elnök ezután beszámolt a vidéki lövészegyletek beszerzésére irányuló munkáról és különösen a székelyhídi egyesület előnyös helyzetét emelte ki.

népi öntudat és közösségérzés emiatt a nemzeti szocializmusban, fasizmusban és egyéb nemzeti irányú összefogásokban fellámadt, az nem másik véglet a bolsevizmushoz képest, hanem az alsó néposztályok fölemelése hitetlenség és vallástalanság nélkül. A kereszténység világnézetéhez mindenesetre közelebb állnak, mint azok, akik Stalin felbiz-

tatásával a népiértés kölcsönösségét akarják Európában és akár az egész világon is végbevitetni. Krisztus békéje a népeket megtartani akarja, s nem egymást egymással kiirtatni. Amerika követe a Vatikánban nem találhat segítő társat Roosevelt háborús politikájához. Krisztust és Stalint nem lehet közös világmagaslatra emelni.

Londonba érkezett a Kanada angol főbiztosa

Amszterdamból jelentik: (Német TI) MacDonald, Kanada angol főbiztosa Londonba érkezett, hogy megbeszéléseket folytasson a dominiumügyi miniszteriumban. (MTI)

Legnagyobb méretű hadműveletek fejlődtek a keleti támadó mozdulatok

Véresen visszaverték honvédeink az ellenség támadási kísérleteit. — Kétségbeesett ellentámadással igyekeznek ellensúlyozni a szovjet csapatok a szövetségesek ukrajnai előretörését

Vezéri főhadiszállás. (NTI.) A véderő főparancsnoksága közli: Keleten a támadó mozdulatok legnagyobb méretű hadműveletekké fejlődtek. Tengeralattjárók az Atlanti-óceánon elsüllyesztettek hat kereskedelmi hajót 27.000 tonnával. Harcigépek az Anglia körüli tengerrészen a szerdára virradó éjjel két nagy teherhajót súlyosan megrongáltak. Megtámadtak ezenkívül kikötőberendezéseket és repülőtereket. Észak-Afrikában 15 német gépek megtámadtak és szétszórtak brit gépkocsi gyűlekezteteket. A 16-ra virradó éjjel Heliopolis repülőtere ellen intézett német támadás nyomán tüzek és robbanások keletkeztek repülőgépszínekben és lőszerraktárakban. Az ellenség a szerdára virradó éjjel csekély erővel néhány bombát dobott le délnyugat-németországi helységekre. Három ellenséges gépet lelőttünk. (MTI.)

Berlinből jelentik: (NTI.) A szerdai hadijelentés kiegészítéseként közlik a

Német Távirati Irodával: A szovjet ellen folyó sikeres harcok új jelleget öltöttek az által, hogy a déli szárnyon is megindult előretörést végrehajtva, a Dnyeperen is átkeltek. Bár a Dnyeper folyam alsó folyásában ezer-kétezer méter széles, a német csapatoknak mégis sikerült olyan helyeken átkelni, amelyek fontosak a hadműveletek számára. Sikerült a Dnyeper való átkelés, bár a szovjet csapatok éberek voltak és a hirtelen kiépített hídfók ellen ismételt heves támadásokat hajtottak végre. (MTI.)

Berlinből jelentik: (NTI.) A keleti arcvonal déli szakaszán vívott harcokban előretörő német csapatok birtokba vettek egy fontos pályaudvart. A gyanútlanul közeledő bolsevik katonák nagyon csadálkoztak, mikor a pályaudvaron német katonákat találtak. A bolsevisták minden nagyobb ellenállás nélkül megadták magukat. (MTI.)

Összeomlott a szovjet támadási kísérlet a magyar csapatok heves tüzeiben

Berlinből jelentik: (NTI.) A bolsevikiek szeptember 16-án a Dnyeper alsó folyásánál támadást kíséreltek meg a magyar állások ellen. A magyarok idejében felismerték a szovjet erők szándékát. A bolsevisták támadási kísérlete a magyar csapatok heves tüzeiben összeomlott. A bolsevikiek súlyos veszteséget szenvedtek. (MTI.)

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Azok a nagyszabású hadműveletek, amelyeknek során a szövetséges erők a Budjénin hadsereg ukrajnai arcvonalát számos helyen áttörték és az ellenség üldözése közben további sikereket lehetőségét nyitották meg, a

szovjet csapatok a honvéd arcvonalon kétségbeesett ellentámadásokkal igyekeztek ellensúlyozni. Fokozott tüzeik és aknavető tűz után 7 helyen kísérelte meg az ellenség rohamcsapatokkal a Dnyeper nyugati partjára való átkelést. Valamennyi támadás összeomlott. Az egyik helyen az ellenséget a honvédkötélekek tüze még a víz tükreln megsemmisítette. Igen sok szovjet katona fulladt a vízbe. Csak kevés katonának sikerült elérni a folyó keleti partját. Saját veszteségünk elenyésző. Repülőink folytatták bombatámadásaikat. Egy gépünk nem tért vissza. (MTI.)

Új hídfőt építettek ki a németek a Dnyeper keleti partján

Berlinből jelentik: (NTI.) Katonai részről közlik a Német Távirati Irodával, hogy a német páncélosoknak sikerült a Dnyeper keleti partján a bolsevistákat üldözve új hídfőt alkotni. A szovjetcsapatok ellentámadásai ellenére, több napig tartották a német csapatok a hídfőt, súlyos veszteséget okozva a szovjeteknek. Megtartották a hídfőt, sőt még jobban kiterjesztették. Biztosították a német kötélekek utánpótlását és ellenállását is. E szakasz harcainak során egy nap alatt 7 szovjet üteget hallgattattak el, igen sok páncélosot és öt ágyunaszádot megsemmisítettek. A német csapatok 1500

fogyót ejtettek. A Dnyeper több más pontján is sikerült a német csapatoknak többszáz szovjet páncélosok közül egy hadtest szakaszán rövid időn belül hatvannyolcat megsemmisíteni. A következő napokban megismételt bolsevik támadások során 29 páncélosot semmisítettünk meg. Egy hadtest szakaszán két nap alatt 97 szovjet páncélosot semmisítettek meg. A szovjet több napos harcokban 127 páncélosot veszített. A bolsevisták zászlóaljnyi erővel egymásután több támadást intéztek, de a német csapatok visszaverték azokat. Egy német gyalogos hadosztály egy hídfőből me-

rész támadást hajtott végre és másfél nap alatt 3.700 foglyot ejtett. Egy másik hídfő körüli harcokban a német katonák 13.000 foglyot ejtettek. 75 szovjet páncélos és 48 szovjet lövedéket megsemmisítettek. E harcok felett a német vadászok és a légelhárító tüzéség 76 szovjet gépet lelőtt. Német zuhanó bombázók szeptember 16-án elsüllyesztettek két szovjet szállítóhajót és megrongáltak 11 kereskedelmi hajót, együttvéve 28.000 tonnával. Ezenkívül még egy csatahajót és több más hajót szintén megsemmisítettek, vagy annyira megrongáltak őket, hogy üzemben kívül kell helyezni azokat. (MTI.)

268 repülőgépet veszített négy nap alatt a Szovjet

Berlinből jelentik: (NTI.) A Führer, mint a véderő legfőbb parancsnoka Nordmann főhadnagynak 59-ik légi győzelme alkalmából a vaskereszt lovagkeresztjéhez a tölgyfalombot adományozta. (MTI.)

Berlinből jelentik: (NTI.) A bolsevikiek az elmúlt négy napon 268 gépet veszítettek. Ugyanekkor 22 német gép pusztult el. A veszteség aránya tehát 12:1. (MTI.)

Berlinből jelentik: (NTI.) Szerdán egyes angol kötélekek berepülést kíséreltek meg. Nagyon jó légköri vi-

Bármilyen
mérleg javításért,
forduljon bizalommal
Farkas József
mérlegkészítőhöz
Nagyvárad, Szent János utca 9.

szonyok között több heves légi harc alakult ki. Eddigi jelentések szerint 15 angol gépet lőttek le. Két német gép hiányzik. (MTI.)

Berlinből jelentik: (NTI.) Német katonai részről közlik, hogy a szerdára virradó éjjel Anglia keleti partjai mentén működő német gyorsnaszadok elsüllyesztettek egy angol hajókisérőből 25.000 tonnát kitevő hajóteret. A naszad vezérhajója két hat-ezer, illetve nyolcezer tonnás hajót, egy másik naszad egy háromezer tonnás hajót és egy nyolcezer tonnás nagy tartályhajót süllyesztett el. (MTI.)

Amennyiben közvetlenül is érinti Németországot a következőkben jellemezhető: A hadköteles sorban lévő német birodalmi állampolgárságu férfiakat ki kellett szolgáltatni az angoloknak. Mintegy 50 német állampolgárt átadták a Szovjetnek. Nem felel meg a valóságnak, hogy a német követség meg akarta akadályozni a német birodalmi férfiaknak az angolok nyomására történt kiszolgáltatást, vagy más tekintetben nem járt el korrektül. A német asszonyok és gyermekek, valamint az idős férfiak és a követség személyzetének elutaztatásáról egyelőre még nem kezdtek tárgyalást. Ami a sahn lemondását illeti, — a Wilhelmstrasse véleménye szerint — az eddigi uralkodó elhatározása felismerhetetlenül jele annak a politikának, amit az engedékenységgel jellemezett az angolok és a szovjet iránt. (MTI.)

Teljesen körülzárták Teheránt a brit-szovjet csapatok

A miniszterelnök kijelentette, hogy intézkedést tett a szovjet előnyomulás feltartóztatására

Amsterdamból jelentik: (NTI.) A londoni rádió jelentése szerint Teherán városát a szovjet és brit erők teljesen körülzárták. Szerdán reggel brit és szovjet tőrszisztek mentek a városba. (MTI.)

Isztanbulból jelentik: (NTI.) Mint a teheráni rádió közli, az iráni miniszterelnök a parlament keddi ülésén a többi közt ezeket mondta:

— Minthogy az angol és szovjet csapatok megszállták országunk egyes részeit, a kormány nehéz helyzetben van. Az angolok és a szovjetek megígérték, hogy nem fognak nyomást gyakorolni reánk. Most azonban, hogy a szovjet csapatok előnyomulnak Teheránra, megfelelő katonai intézkedéseket tettünk, hogy feltartóztatassuk a szovjet előnyomulást. (MTI.)

Berlinből jelentik: (NTI.) Illetékes helyen közlik, hogy az iráni helyzet,

amennyiben közvetlenül is érinti Németországot a következőkben jellemezhető: A hadköteles sorban lévő német birodalmi állampolgárságu férfiakat ki kellett szolgáltatni az angoloknak. Mintegy 50 német állampolgárt átadták a Szovjetnek. Nem felel meg a valóságnak, hogy a német követség meg akarta akadályozni a német birodalmi férfiaknak az angolok nyomására történt kiszolgáltatást, vagy más tekintetben nem járt el korrektül. A német asszonyok és gyermekek, valamint az idős férfiak és a követség személyzetének elutaztatásáról egyelőre még nem kezdtek tárgyalást. Ami a sahn lemondását illeti, — a Wilhelmstrasse véleménye szerint — az eddigi uralkodó elhatározása felismerhetetlenül jele annak a politikának, amit az engedékenységgel jellemezett az angolok és a szovjet iránt. (MTI.)

Segíthet-e a Szovjet helyzetén az Iránon át történő angol-amerikai szállítás?

Isztanbulból jelentik: (Stefani.) A Szovjetországnak szánt angol-amerikai segítségről szólva a török lapok megállapítják, hogy iráni vasúton a Szovjet szükségletének csak igen kevés kis része szállítható. A Szovjetunió szükségletei Szentpétervár, Odessza és Ukrajna kiesése miatt igen megnövekedtek. Ezt hiányt nem bírja pótolni néhány száz harcigépet,

ami nagyon kevés egy olyan országnak, amely havonta ötezret veszít. (MTI.)

Isztanbulból jelentik: (Bud. Tud.) A szófiai szovjet követség tagjainak hozzátartozói Isztanbulba érkeztek. A családtagok száma több, mint száz nő és férfi. Elutazásukat a bolgár-szovjet viszony alakulásával hozzák összefüggésbe. (MTI.)

Mielőtt szőrmét, bundát vásárol,

keresse fel

Halász Imre szücs üzletét

Nagyvárad, Kazinczy Ferenc utca 4. Telefon: 18-90.

Külföldi szőrmékben, kész bundákban nagy választék.

Javításokat, alakításokat pontosan szolid árak mellett vállalok.

MARJALAKY TIBOR:

Biharországi útijegyzetek

— Valahol a Sebes Körös völgyében —

Szeptember hó. Legutóbbi soraimat — ha jól emlékszem — a Bakonyerdő széléről, a hullámshátú Dunántúlról kelteztem s így joggal kérde az olvasó, hogy vajjon miért váltogatom oly gyorsan legénytanymat s miért kedvelem ennyire a szélsőséges távlatokat. Bár mennyire is furja azonban az oldalt: kedves olvasóimnak ez a tilkolódás: én nem vagyok hajlandó semmi néven nevezendő magyarizációt adni. Elégedjenek meg tehát ennyivel s töprengés helyett egyszerűen vegyék tudomást az egészről...

Valahol a Sebes Körös völgyében éppennyi zuhogott két álló hétig az eső, mint talán ékes „Peceparti Párisunkban”. A fentjelzett folyó völgyének egyik kis falujába szorított be az első napok sűrű dldása s úgy beszorított, hogy közel egy héti vendéglátó gazdám házából sem tehettem ki a lábamat. Körülzártá utcánkat az özönvíz s még csak meg sem kísérelhettem, hogy fölvegyem az érintkezést a külvilággal. Robinzonként kacsintgattam délelőttönként a Malert karsz gépmadarára, — de még ez sem látszott hajlandónak megmeneteni siralmas állapotomból. Irigykedve emlékeztem vissza a dunántúli beton- és gránitlakra, amikor végre onnyira apadt az ár, hogy lóháton megreszkírozhattam az átkelést. A vármegye illetékes urainak hajlandó leszek ennek a községnek nevét is elárulni. Bizony, ha valahol, úgy itt elkélne egy kis útmunka és árszabályozás; mert megtudtam a gazdától azt is, hogy nemcsak most különlegesen, hanem az esztendőnek nagy részében víz alatt áll határostól-házastól az egész falu.

Csak ilyen helyen és csak ilyen özönvíz-időben történhetett meg az a jellemző kis eset, amit itt elmesélek. Egész nap görnyedtem s rágtam a töltőtollat, hogy az áradás miatt körömre égett leveleimet megírjam s este felé hönöm alatt a kész levélpak-samétával, térdig érő sárban megindultam a postára. Itt az utcai falon függő postaládába szabályszerűen bedobáltam a leveleket s már éppen be akartam kiállni biztonság okáért, hogy: „sürgős!”, amikor egyszerre kinyílt a postahivatal ablaka s kiáltott rajta egy mézédés hang: „Kérem szépen miért nem tetszett behozni a leveleket, hiszen a postaládánk tele van vízzel!”

Magyar, román falvak egymást váltják itt a Körös völgyében s történetesen egy másik faluban román gazdánál húzódtam meg egy éjszákára. Eddigi tapasztalataim után valahogy nagyon rendesnek, tisztának találtam a házat s a háztáját. Nem sokat kellett érdeklődnöm, megtudtam az okát. Vendéglátó román gazdám o vámnál teljesített szolgálatot s röviddel az erdélyi részek folszabadulása előtt minden nyugdíj és végkielégítés nélkül kidobták állásából. Most a magyar államtól kérte sérelme orvoslását s nem is sokat kellett várnia, megkapta nyugdíját még visszamenőleg

is, úgy hogy egy összegben közel ezer pengő jutott kezébe. Sok pénz ez, különösen falun s rendbe is lehetett belőle hozni a kis gazdaságot. Isten látja lelkemet, nem irigylem a boldogságot az én bihari román gazdától, — de önkéntelenül is visszagondolok azokra a nehéz évtizedekre, amikor ezer és ezer állásból kidobolt magyar hivatalnok egyellén garas nyugdíj nélkül tengődött családjával egyik napról a másikra...

Körös-völgyi falu. Kevésre lehet közülük rámon, hogy gazdag falu. Viharvert, tőpörödött házsoraik közül csak a templomtorony s a jellegzetes román építésű állami iskola emelkedik ki. S még egy épület van, amelyik büszkén lenézi a szuppos házsorokat: a zsidó kocsmá. Egyetlen bolt, egyetlen kocsmá van szinte mindenik faluban s az is zsidóé. Hivatalosan átírták ugyan néhány helyen a kocsmáengedélyt, de azért csak a zsidó vágja zsebre mindenüti a hasznát... S amint elnézem a magas köépületet, csöngetve, zörögve vágódik ki a kocsmájából. Bizonytalan lépéssel botladoznak ki rajta a nyugtás ruhájú bihari gazdák. Komissz pálinkaszag füstöl belőlük, amint elhaladnak melletttem... Vajjon hány zsák búzát, hány verejtékes napszámot, hány család békéjét, egészségét nyelte el ez a csengős, zörögős, zsidó kocsmájából?...

Két évvel ezelőt jártam már ezekben a falvakban. Pendelyes, mocskos gyermekek mosolyt sem ismerő gondozatlanságban üldögéltek félösen az utcaajló-küszöbökön, vagy lapckoltak az út sárban. Most hiába kerestem a gyermekeket, amíg egyszerre be nem nyitottam az állami kisdéd.

Ujjáéled a régi nagyváradai gázgyár

Nagyvárad. Saját tud. Napok óta a gázgyár ügye foglalkoztatja az illetékes városi hatóságokat. Olyan nagy város, mint Nagyvárad, nem is lehet meg gázgyár nélkül, nem a közvilágítás, hanem ipari és háztartási szempontból, hiszen a gázfűtés már szinte nélkülözhetetlen egy nagy város életében. Az utcai közvilágítást 1803-ban vezették be Nagyváradon gróf Rhédey Lajos sürgetésére, akkor a város főbb pontjain olajmécseseket helyeztek el és ez a primitív világítási eszköz egészen 1852-ig szolgált a polgárság érdekeit, ekkor ugyanis 25 rendszeres lámpát helyeztek el a főbb forgalmi pontokon.

1870-ben Haldenby Keyworth I. R. angol céggel kötött egyezséget a város közvilágítás bevezetésére és ezzel a város közvilágítását is új alapokra fektették. A gázgyár fel is épült és a gázszolgáltatás egészen a világháború végéig tartott, míg a románok meg nem szüntették a gázgyár működését.

„PANNONIA”

kávéházban
este

Seress Jenő zenekara muzsikál

óvó udvarára. Nem akartam hinni szemeimnek: egészséges, pirosarcu, sikongó, kacagó gyermekcsereg fogadott. Az ovónő alig tudott kiszabadítani a viharzó gyermeklánc közepéből. Benyitottunk az ovodába. Párányi fehérre festett asztalok, székekkel s ragyogó tisztaság mindenütt. A falú üvegszekrényben csillogó alumíniumcsészék, tányérek sorakoznak. Felölt szemmel szinte játékszereknek tűnnek. Napközi otthonná szervezték az ovodát s a csöppsek itt énekelnek, játszanak,

viháncolnak reggeltől napestig. S az ovónőni nem panaszkodik, mikor elmondja, hogy a legelőkelőbb fővárosi intézetben kapta képezését. Nem. Nem panaszkodik a tanító, a tanítónő sem, akik két órajárára laknak iskolájuktól. Igazi hősi hithirdetői ők itt az egészségnek, az életnek, a kultúrának és a szebb magyar jövőnek...

S mert láttam szemükben az akarat csillogását, láttam munkájuk rüggbeszökő hajtását: most már nem féltetek edes Biharország...

Nemzetgyalázási pereket tárgyal a törvényszék ötös tanácsa

Nagyvárad. Saját tud. Hirsch Manó nagyszalonlái vendéglős ez év július 2-án összeszólalkozó Tóth János kereskedővel s a veszekedés nevében Hirsch nyomdafestéket nem tűrő kifejezéseket használt a magyar nemzettel szemben. A gyalázkodás során a kormányzó ural szemben is ingerült hangon nyilatkozott. A nemzetgyalázás a nyílt utcán történt s a vendéglőst másnap a rendőrség előállította, majd kihallgatása után átkísérték a nagyváradai ügyészség fogházába, ahol előzetes letartóztatásba helyezték.

Csütörtökön tárgyalta a törvényszék ötös tanácsa dr. Ungváry Antal elnöklével az ügyet. A fő tárgyaláson mint tanuk megjelentek Tóth János

Tóth Jánosné, Juhász János, Szilágyi József, Hirsch Manóné, Máthé Gábor, Csernák János, Csizmadia Józsefné, Bene Ágnes, Gulyás Sándorné és Wágner Henrikné, valamint Cs. Szabó Mihály. Valamennyiük vallomása terhelő volt a vádlóra.

A törvényszék megesketett tíz tanut, majd az ügyész előterjesztésére újabb határnapot tűzött ki október 16-ára a fő tárgyalás folytatására. A törvényszék elutasította a védelemnek azt a kérését, hogy a vádlottat ideiglenesen szabadlábra helyezze.

A következő vádlót Palóci Illésné, Timok Veronika tóti román földműves asszony, a múlt év november havában egy vita alkalmával román földnek nyilvánította a tóti határt, s ezenkívül olyan kijelentést tett, hogy a helyzet megváltozik. A törvényszék a magyar nemzet tekintélyének csorbítása és kisebbitése címén a vádlottat, aki mindvégig tagadta a vádat, az eskü alatt vallott két tanu kihallgatás után 15 napi fogházra büntette. Az ítélet jogerős.

Egymásba futott két gyorsvonat

Genfből jelentik: (NTI) A Daily Telegraph szerint vasárnap reggel a Manchester felé haladó gyorsvonat ráfutott a yorki gyorsvonatra, amelynek két utolsó kocsija összetört. Hat utas és egy vasuti tisztviselő meghalt. Többen megsebesültek, részben súlyosan. MTI

Laval továbbra is a tengelyhatalmakkal való együttműködésért dolgozik

Párizsból jelentik: (NTI) Laval, aki teljesen fölépült sebesüléséből, a sajtó képviselőinek adott nyilatkozatában hangsúlyozta, hogy továbbra is a tengelyhatalmakkal való együttműködés és egyetértés politikáját kívánja követni. (MTI)

Férfi kalapot olcsón vegyen Szántay János-nál Átalakítás, tisztítás gyárilag. Bazárépület, színház oldal.

Még egyszer a vízvezetési szabályrendelet kérdéséről

Irta: Kószeghy József

A Magyar Lapok hasábjain Nagyvárad város vízvezetési szabályrendeletének újjáalkotása alkalmából javaslatot tettem aziránt, hogy az üzemek vezetősége a vízdíjak megállapításánál a mai férőhely rendszer elejtésével térjen vissza arra az átalány rendszerre, mely a vízdíjakat a nyers házbérjövdelem alapján szabta meg és ezzel a rendszerrel próbálja egyesíteni az ellenőrző vízáramok át fogyasztandó víz árának megtérítését.

Komoly helyről hallottam azt az észrevételt, hogy nem elég világos cikkemnek az a körülírása, hogy mily terjedelemben kell az átalány rendszert érvényesíteni a vízmérő rendszer mellett. Egy szűkreszabott közlemény keretében természetesen csak elveket javasolhattam, miután a részletes kalkulációk céljaira adatokkal nem is rendelkezem. Egyébként a részletek alkalmazása, amennyiben az általános elveket a város elfogadja, már a hatóság dolga. Ebbe a munkakörbe kívülről nem is szabad beavatkozni, ami különben teljesen távolállott írásom intencióitól.

A FÉRŐHELY RENDSZER IGAZSÁGTALAN

A férőhely rendszert azért elneveztem, mert az szélsőségesen igazságtalan. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a férőhely rendszer ösét még a virilizmus nemzete saját képére és hasonlatosságára. Tudjuk, hogy a lakberek megterhelését a vízdíjakkal nálunk mindig az üzletek tulajdonosai ellenézték. A román uralom alatt az ő manőverük sikerült is. Így született meg a most érvényben lévő szabályrendelet, mely községi szociális szempontból egy szörnyszülött, ellenben üzemgazdasági szempontból aranybánya.

A VÍZMÉRŐ RENDSZERT OVATOSAN KELL KEZELNI

A vízmérő rendszert óvatosan kell kezelni, mert az nem progresszív. Az átalány és vízmérő rendszer egyesítése azért nehéz, mert az igazságosság, az egészségügy, a progressió és az urbanus álláspont szempontjait maradéktalanul összehangolni nem is lehet. Urbanus szempont az, hogy a közmű fenntartásához mindenki járuljon hozzá, aki a város területén lakik. Most itt csak példaképpen közlök számokat, mert a kiírt százalékok és vízdíjak számértéke a költségvetés szükségleti adataitól függ. A vízdíjakat tehát a következő elgondolás szerint lehetne kivetni:

Mindenki fizessen legalább 1 szá-

zázalékot a nyers lakbéré után, akinek a város területén bárhol háza, illetőleg lakása, műhelye, üzlethelyisége, vagy raktára van. Tehát ott is, ahol nincs vízvezetési közcső. A város belterületén, ahol van vízvezetési közcső, mindenki fizessen például 2 százalékot, akár van bevezetve a vízvezeték a lakásába, boltjába, műhelyébe, akár nincs. Ezekben a városrészekben minden bérleménynek jár az átalány fejében egy vízcsap, a lakásokban tehát

Az átalány és a vízáram rendszer egyesítése

El lehet képzelni az átalány és vízáram rendszer egyesítését aképpen is, hogy ott, ahol a vízáram be van vezetve, a bérlemények után átalányt ne fizessenek. Ez a felfogás azonban igazságtalan, tehát hibás volna. Semmivel sem lehetne ez esetben indokolni, hogy a vizet nem fogyasztó üzlethelyiségek miért fizessenek akkor pld. 2 százalékos átalány díjat. Megeshetnék, hogy egy nagy lakásban, ahol kevés a fogyasztás, még a lakbér 2 százalékát sem fizetnék vízdíjban. Meg azután ily rendszerben a vízáram át fogyasztott víz árát nagyon magasra kellene szabni, am a vízfogyasztás erős korlátozására vezetne és különösen a vízfogyasztások árát nagyon megrágná. Így hát csak az a rendszer racionális, amely szerint a százalékos átalánydíjat mindenki fizeti; aki pedig tényleges vízfogyasztó, az az alapátalánydíjon felül a fogyasztást vagy köbméterben vízáram át, vagy pedig százalékos pótdíjban fizeti meg ott, ahol a vízáram még nincs felszerelve.

A CSATORNÁZÁSI DIJAK ÜGYE

Ami a vízfogyasztással kapcsolatos csatornázási díjakat, illetőleg járulékokat illeti, úgy vélem, hogy már csak az egyszerűség kedvéért is itt is a százalékos rendszert kell bevezetni. Természetes, hogy csak az esővízek levezetéséért járó alapdíj lehet itt is százalékos, mert a szennyes vizet lecsatornázásáért a vízmérőn át elfogyasztott víz mértékét kell felvenni elszámolási alap gyanánt. Az esővíz és a

egy konyhai csap, de legalább egy udvari csap a földszintes házakban. Ezen a csapon kívül felszerelt minden külön csapot, fürdőt és egészségügyi berendezést meg kell fizetni. A vízmérőn át elfogyasztott vizért pedig fizessen minden lakó köbméterenkint vízdíjat, melynek egységi árát az üzem állapítja meg.

Azokon a városrészekben, ahol a vízvezetési közcső le van már fektetve, de a vízmérő még nincs felszerelve, a lakbér bizonyos pótszázalékában kell megállapítani a vízmérőn át fogyasztandó víz díjának egyenértékét. Ezekben a helyeken tehát a fogyasztó vízdíjterhe legalább 2 meg 1, tehát 3 százalék kell hogy legyen. Természetes, hogy a különleges díjakat itt is fizetni kell.

szennyes viz egészen más természetű. Így az utcakra hulló esővíz lecsatornázása nyilvánvaló közérdek és nem a háztulajdonos kötelessége. A háztulajdonost csak a telkére hulló esővíz levezetésére lehet kötelezni. A tetővíz 100 százalékig lefolyik; a kerti vizeknek azonban legfeljebb egy harmada folyik el; a többi elszívárog és elpárolog. Ez okból az esővízcsatornázó alapozás a közpénztárnak is hozzá kell járulnia a közterületek arányában. A bérlemények hozzájárulását a legigazságosabban itt is a nyerslakberek százalékaiban kell megállapítani a szükségletre képest. A szennyes vízcsatornázás díjait a használat arányában, az elfogyasztott és a vízmérőn át lemerített víz köbméterei szerint lehet megszabni. Ott ahol nincs vízmérő, a vízfogyasztással egyenértékű százalékos pótdíjban kell a szennyes víz csatornázás díjait kalkulálni. De semmi esetre sem a férőhelyek után, melyeknek semmi köze nincs a szennyes víz termelés tömegéhez.

A javasolt díjrendszer adminisztrációja nem nehéz. A bérjövdelemi adatok rendelkezésére állanak a hatóságoknak. Ezeket évente egyszer kell feldolgozni és kivetni. A havi díjatalány kvótája eképpen minden lakásra kétszer áll, ha egyszer az üzem kiszámította, hogy hol mennyi százalékot kell kivetni. A vízmérők kezelése már kisebb körülményesebb, mert havonként kell kiszámolni minden ház terhére az elfogyasztott víz árát és nyilván kell tartani a lakásokban állandóan tartózkodó személyek számát is, hogy a lakásonként engedélyezhető víz mennyiségét helyesen meg lehessen állapítani.

A víz- és csatornadíjak rendszere akkor lesz teljesen igazságos, ha az üzem nem a háztulajdonosnak, hanem a lakónak számlázza havonként a díjakat, éppennygy, mint az elektromos üzem. Semmi nehézséget sem látok abban, hogy ezt keresztül vigyék. A vízmérőn át fogyasztott víz elosztását a lakók között hivataltól kell kikalkulálni, mert különben sok hiba és visszaélés fordulhat elő. A vízáram leolvasása után az üzem könnyen kivetheti a lakók között a vízdíjakat a lakberek arányában. A lakóktól a garanciát éppennygy be lehet kérni, hogy azt a villamosmű teszi. A háztulajdonos felelősségét a szerelvények jókarban tartásáért ezzel párvonalason mindig fenn lehet tartani, mert a havi vízmérő leolvasásokat a háztulajdonossal közölni kell.

Meg vagyok győződve arról, hogy a háztulajdonosok most alakuló országos szövetsége, ezeket az elveket előbb-utóbb meg is fogja tudni valósítani, mert ezek igazságosak, célszerűek, tehát a közérdeket is védelmezik.

Az amerikai frontharcos szövetség szembeszáll Roosevelttel háborús politikájával

Newyorkból jelentik: (NTI) A New York Daily News vezércikkében megállapítja, hogy Amerika most katonai parancsuralom kezében van és az országot a kongresszus megkérdése

nélkül háboruba döntik. Először lövöldözésre kerül sor, azután expedíciós hadsereget küldenek és véres döntésekre kerül sor Európában. —

Hillingsból jelentik: (NTI) Wheeler szenátor — az Associated Press szerint — felszólította Rooseveltet, hogy ha az Egyesült Államokat hadba szándékozik vinni, tegye ezt alkotmányos uton. Roosevelt maga is kijelentette korábbi beszédében, hogy a hajókíséret lövöldözést jelent, a lövöldözés pedig háborút. Roosevelt most mégis parancsot adott az amerikai hajóhadnak, hogy lőjjon, ellentétben azaz a korábbi szent fogadalmával, hogy az USA fiait nem küldi idegen hadszínterekre. Rooseveltnak van ugyan hatalma arra, hogy háborút folytasson hadüzenet nélkül, de alkotmány szerinti joga semmiesetre sincs. (MTI)

Washingtonból jelentik: (Stefani) A washingtoni kormány részéről kísérletek történtek, hogy a frontharcosok szövetségét megnyerjék a Roosevelt-féle külpolitika számára. Fisch képviselő kijelentette, hogy

a frontharcosok szövetsége szembeszáll a beavatkozás politikájával és nem szándékozik Washington háborús politikájának eszközévé válni. (MTI)

A cirkópusztai gyujtogató statáriális bíróság elé került

Tegnap délben 10 órakor Jeny Sándor dr-nak, a debreceni törvényszék elnökének vezetésével új statáriális tárgyalás kezdődött. Balogh József 27 éves béres vádlott, aki néhány nappal ezelőtt bosszúból felgyújtotta a nagyváradai képtalan cirkópusztai uradalmának istállóját, amely porig leégett és 29 ló, valamint 14 ökör is elpusztult.

A béreslegény elmondotta a csendőrségen, hogy bátyját lopás gyanúja miatt előállították a debreceni ügyészségre. E fölötti elkeseredésében egy skatulya gyufával meggyújtotta az istállóépület nádfödélét.

Amikor a gyujtogató legény anyja megtudta, hogy mi történt, szegényében felakasztotta magát, de idejében

levágták a kötélről.

Fegyőrök vezették elő a tárgyalásra Balog Józsefet, aki a legutolsó kihallgatása alkalmával visszavonta eddigi beismerő vallomását és azt állította, hogy a lámpától gyuladt meg az istálló nádfödele.

Az ügyészség intézkedésére nyomban tűzrendészeti szakértők vizsgálták meg az istállólámpát. Meggyújtották, majd befödtek szalmával. Két óra múlva kivették a még égő petróleumlámpát a szalma alól, amelyet a lámpa nem gyújtott meg, mert védőszerkezete kifogástalan állapotban van. Nyilvánvaló tehát — ez a szakértők véleménye — hogy a szalmánál kevésbé gyúlékony nádat nem az istállólámpa gyújtotta meg.

Frenozel Sándor

tükör és üvegsziszolda

Tábla-üveg nagy raktár
Olcsó ablaküvegezés

Képkeretezés

Nagyvárad, Szt. János utca 48.

Telefon: 19-13

<p>Belvárosi mozgóban Péntektől:</p> <h2 style="text-align: center;">Kislány nagy kaland</h2> <p style="text-align: center;">Budapesttel egyidőben Csütörtökön utoljára: VIKI.</p>	<p>Telf. 13-51. Korona Filmszínház Kossuth u. 1 MA MA</p> <h2 style="text-align: center;">Szívdobogás</h2> <p style="text-align: center;">hangulat, változatosság romantika. Főszerepben: Magda Schneider, Paul Hörbigen. Rosita Serrano, Carola Höhn, Paul Klinger.</p>	<p>Apolló filmszínházban Budapesttel egyidőben</p> <p>Ania Suli, Hajmási Miklós, Vaszari Piri és Mály Gerő vigjátéka</p> <h2 style="text-align: center;">Lesz ami lesz</h2>
---	--	---

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR.

Csütörtökön este: **Alteregő**, vigjáték.
Pénteken este premier bérletben: **Ilyenek a férfiak**. Zenés vigjáték ujdonság.

Szombaton délután olcsó helyárakkal: **Tokaji aszú**, nagyoperett.

Szombaton este: **Ilyenek a férfiak**.
Vasárnap délután olcsó helyárakkal: **Hajduk hadnagya**.

Színházi iroda közleményei:

— **Pénteken nagy premiert tart a színház.** Az Ilyenek a férfiak c. mulatós zenés vigjáték-ujdonságnak lesz a bemutatója, melyet Delly Ferenc rendez és játsza egyúttal a férfi főszerepét. Ebben a darabban mutatkozik be P. Jurik Julcsi, a társulat új szubrett-primadonnája és Moóry Lucy, az új hősnő. Új díszleteket és ruhákat csiniáltatott az igazgatóság erre a nagyszerű darabra, amely bizonyára a szezon komagasló eseménye lesz. Az Ilyenek a férfiak pénteken premier bérletben, szombaton este, vasárnap este, hétfőn, kedden és szerdán van egyelőre műsorra tűzve.

— **Szombaton délután** olcsó helyárakkal a Tokaji aszú megy teljesen új bemutatással.

— **Vasárnap délután** szintén olcsó helyárakkal a Hajduk hadnagya van műsorra tűzve.

A szeptember 23-i Széchenyi ünnepségek rendje

A Széchenyi ünnepségre az idő rövidsége miatt, a rendezőség ezúttal hívja meg a polgári, katonai és egyházi hatóságokat, valamint a hivatalok vezetőségét. A képviselők gondoskodni óhajtók ezen szándékukat, a küldöttség számának megjelölésével az idegenforgalmi hivatalnál (Rákóczi-út 13 szám alatt) jelentsék be folyó hó 20-án 10 óráig.

Ezúttal figyelmeztetünk mindenkit, hogy külön meghívókat a rendezőség nem bocsát ki.

Jóllehet az ünnepség az ifjuság jegyében zajlik le, a város nagyközönségét szeretettel elvárjuk. Kérjük a házak felbogarozását és a váltófutók útvonalán történő felsorakozást.

A Budapest—sepsiszentgyörgyi váltófutás útvonalát városunk határába Biharpuszpökből bevezető út, Horthy Miklós-út Rákóczi-út. Bémer-tér, Szent László-tér.

A váltófutók a Himnusz felemelő hangjai alatt érkeznek és fáklyákkal meggyújtják az Országzászló előtt levő örömtűzetet. Az ünnepség után a Szózat elhangzása alatt viszik majd az emléktűzet Sepsiszentgyörgy felé. Útvonal: Kossuth Lajos-utca, Mussolini-tér, Mátyás király-út, Kolozsvári-út.

A Nagyváradról induló váltófutók az örömtűznél fáklyát gyújtsanak a Bémer-tér, Rákóczi-út, Horthy Miklós-út irányában indul Nagykaroly felé.

Érmet alapított a Kormányzó úr a Délvidék visszatérése emlékére

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Honvédelmi Közlöny legfelső elhatározásokat közöl: A m. kir. honvédelmi miniszter felterjesztésére a magyar Délvidék visszafoglalásának emlékére érmet alapított és azt adományozni óhajtja: 1. A m. kir. honvédségen belül azoknak, akik olyan mozgósított alakulatnál, parancsnokságnál teljesítettek szolgálatot, amelyek a mozgósítás végrehajtása után a mozgósítás állomáshelyét az alkalmaztatásból kifolyólag elhagyták, továbbá a Délvidék megszállása kapcsán védelmi és határőrségi alakulatokhoz beosztottaknak végül a m. kir. szombathelyi 3. és a pécsi 4.

hadtest alakulataihoz beosztottaknak, amelyek mozgósítást nem hajtottak végre, de közreműködtek. 2. A m. kir. csendőrség, rendőrség, pénzügyőrség, a katonai közigazgatás, valamint a MÁV és a posta és a közigazgatás azon polgári személyeinek részére, akik a béke állomás helyeiket a visszafoglalt Délvidéken teljesítendő szolgálat érdekében 1941. április 7. és 1941. április 30. közötti időben elhagyták. Minden fentiekben fel nem sorolt alakulatokra és személyekre vonatkozóan az esetleges adományozó jogát magának tartom fenn.

Radocsay László igazságügyminiszter nyilatkozata németországi útjáról

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Németországból visszatért Radocsay László igazságügyminiszter nyilatkozott a sajtó képviselői előtt: — Örömmel állapítom meg, — mondotta — hogy németországi utam minden, a látogatáshoz fűzött legvérmesebb reményeim is felülmulta.

Módomban állt megismerni egészen kiváló, mondhatnám Európában egyedülálló igazságügyi intézményeket. Megismerhettem a nagy német szomszédaink páratlan vendégszeretetét és személyesen is meggyőződhettem arról a közvetlen barátságról, amely a két szomszéd népet egymáshoz fűzi.

GAZDASÁGI ÉLET

Rendelet az OTI biztosítottak összeírásáról

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A gazdaságügyi miniszter rendeletet adott ki az Országos Társadalombiztosító Intézetnél biztosítottak összeírásáról kapcsolatos adatszolgáltatás tárgyában. Eszerint a Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi területeken, azok a munkaadók, akik betegségi biztosításra kötelezett vállalatukba, hi-

vatalukban, beosztásukban, az Országos Társadalombiztosító Intézetnél biztosításra kötelezett, munkavállalókat foglalkoztatnak, kötelesek, a szeptember 29-én alkalmazásukban álló ilyen munkavállalókat, valamint ezek igényjogosult beosztásukra vonatkozó adatokat a rendelkezésre bocsátott kérdőlapon bevezetni.

Ujból megállapították a marhahús és a tejárakat

Az ármegállapító bizottság folyó hó 16-án tartott ülésén folyó évi szeptember hó 17-iki hatállyal az alábbi újabb árakat állapította meg: **Marha-hús árak:** (fogasztói árak.) Nyomaték nélkül árusítandó.

	I. oszt.	II. oszt.
Egységes marhahús	2.50 kg.	2.30 kg.
Hátulja	2.66 kg.	2.46 kg.
Eleje	2.34 kg.	2.14 kg.
Tisztított vesepecsenye	3.50 kg.	—

A többi marhahús részek ára változatlan.

A tehén-tej és termékei ára:

teljes tehén-tej	—32 lit.
Termelők által csak házhoz szállítás esetén számítható fel	
főlözött tej	—12 lit.
tejföl	1.40 kg
túró: 25% szárazanyag. 15% zsir tartalom	1.10, 1.80 kg
gomolya (érett)	1.96 kg

Nagyvárad, 1941. szept. 17.

Dr. Varga László sk. tanácsnok.

Öngyilkos lett Churchill egyik „kedvence"

Genfből jelentik: (NTI) Mint a Daily Mail jelenti, Churchill egyik kedvence, Ellen Stuteley asszony a Chingfordban, Essex grófságban öngyilkosságot követett el. Az 58 éves asszony hátrahagyott levelében közli, hogy azok a feladatok, amelyeket a háború ráért, túlságosan súlyosak neki és idegei nem bírták ki ezt a megerőltetést. (MTI)

90 napos ebzárlat Nagyváradon

Nagyvárad thj. város területére 8520—1941. sz. alatt elrendelt ebzárlatot a 100.000—1932. F. M. Vr. 321. szakasza alapján újabb 90 napra meghosszabbítottam.

Az ebzárlat tartama alatt minden kutyát és macskát oly módon kell tartási helyén elzárva, vagy minden kutyát oly módon kell tartási helyén megkötni, vagy lehetőleg megláncolva elkülöníteni, hogy idegen kutyával vagy macskával ne érintkez-hessék.

A város területén csak oly módon szabad kutyát pórázon vezetni, amelyik a harapás ellen biztosan védő szájkosárral van ellátva.

A város területéről kutyát és macskát csak az elsőfoku állategészségügyrendőri hatóság engedélyével és a városi m. kir. állatorvos kedvező eredményű vizsgálata után szabad kivinni.

Az ebzárlat tartama alatt befogott valamennyi kutya és macska a fent-hivatkozott rendelet 324. szakaszának 1. pontja alapján kártalanítás nélkül leöletik. Amennyiben az állat birtokosa huszonnégy órán belül kellőképpen igazolja, hogy állatja veszett, vagy veszettségre gyanús állattal nem érintkezett, az elsőfoku állategészségügyrendőri hatóság megengedheti, hogy az állat 90 napos hatóság megfigyelés alá helyeztessék, ha az állat birtokosa a megfigyeléssel járó költségek viselésére hajlandó és a költségek hozzávetőleges összegét letétbe helyezi.

Azon állattulajdonos, aki jelen rendelkezésemmel ellene szegül, vagy az, aki annak végrehajtását gátolja, kihágást követ el és az 1928. évi XIX. tc. 100. szakasza szerint két hónapig terjedhető elzárással büntethető.

Nagyvárad, 1941. szeptember 18.

Dr. SOÓS ISTVÁN sk. polgármester.

Zakar András

Tihamér püspök élete

ahogyan kortársai látták

Ara ízve 4, kötve 5 Pengő.

Királyi Magyar Egyetemi Nyomda kiadása.

Kapható könyvosztályunknál.

H I R E K

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
SZILAGYI DEZSÓ-UTCA 5 SZAM.

ELOFIZETÉSI ARAK: Egész évre 90.
félre 15, egy óra 2.50 pengő
Egyes szám ára 10 fillér
Vasárnapi szám 16 fillér.

Telefon: 12-27.

Postatakarékpénztári csekk számlánk
száma: 72.301.
Kéziratokat nem őrünk meg és nem
adunk vissza

MIKOR SÖTÉTITSÜNK?

(MTI) Az elsötétítést szeptember
18-án 19 órakor kell végrehajtani és 5
óra 40 percig tart.

A város tisztviselői kara üdvözölte
dr Hlatky Endre főispánt a Nemzet-
védelmi Keresztel történt kitüntetés
alkalmából. Nagyvárad. Saját tud. Me-
leg ünneplésben részesítette tegnap dr
Hlatky Endre főispánt a Nemzetvé-
delmi Keresztel történt kitüntetés
alkalmából a város tisztviselői kara.
Szerdán délelőtt a városi ügyosztályve-
zetők dr Soós István polgármester ve-
zetésével felkeresték dr Hlatky Endre
főispánt. A polgármester közvetlen
szavakkal üdvözölte a főispánt a Nem-
zetvédelmi Keresztel történt kitüntetés-
se alkalmával, kiemelve ellenforradal-
mi tevékenységét. A főispán meghatol-
tan mondott köszönetet munkatársai
üdvözléséért. Hangsúlyozta, hogy egy-
szerű kötelesség teljesítés volt, amikor
a vörösekkel szemben szervezkedtek,
nem is gondoltak arra, hogy ezért egy-
szer kitüntetés is jár. Kérte a város
tisztviselői kara részéről a további bi-
szalmat, a maga részéről is a legmess-
zebbmenő támogatást ígérte munka-
társai részére.

A N. M. K. TÜRELEMRE INTI A
NEMETORSZÁGI MUNKÁT VÁL-
LALTATÓ HÁZIGAZDÁIT. Nagyvá-
rad. Saját tud. A Németországban
munkát vállaló váradai munkások
itt maradt hozzátartozói abban a kel-
lemetlen helyzetben vannak, hogy
egy-egy háziurak kikalkulációval fenye-
getik azokat, akik az esedékes lak-
bért nem tudták kifizetni. A házu-
lajdonosok a Nemzeti Munkaköz-
pont közbenjárására valószínűleg tü-
relemmel bevárják, amíg a német-
országi családfelelősek megkezdik
keresetük hazaküldését. A házigaz-
dák magaviselete megdöbbentő, mert
hiszen köztudomású ezeknek a csalá-
doknak a helyzete és ahogy egy-
két nevet ismerünk a háziurak kö-
zül, háziurak tudjuk, hogy nin-
esenek sürgősen ráutalva a nézőre
és pár hetet elvárhatnak.

Papir, szalma és kukoricahénes fel-
dolgó tanfolyam kezdődik hétfőn
után, illetve este a Katolikus Dolgozó
Lányok rendezésében — az Orsolya
Zárdában. A részvételi díj (az anyag
ára) 1 pengő. A tanfolyam egy hóna-
pig tart, hetenként háromszor délután
vagy este, megálapodás szerint. Jelen-
kezni és érdeklődni M. Ignáciánál le-
het. Váradai leány és asszonytestvéreinket,
főleg munkástevéreinket szeret-
tettel hívjuk és várjuk!

Nagyvárad urileány sikeres vizgá-
ja a Zeneművészeti Főiskolán. Nagy-
várad. Saját tud. Puskás Ilonka,
Czillér Györgyné zenetanárnő tanít-
ványa, kitűnő eredménnyel vizsgázott
a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főis-
kolán az akadémia II. osztályának
anyagából. Puskás Ilonka egyébként
a nagyvárad református leánygimnázium
VIII. osztályának növendéke.

A nagyvárad munkásság tiltakozik
a zsidó ünnepek kényszerű munkaszü-
nete ellen. Nagyvárad. Saját tud. A
nagyvárad munkásság részéről a pa-
naszok áradata érkezik a Nemzeti
Munkaközpont vezetőségéhez, melyben
a keresztény magyar munkások azt
sérelemzik, hogy valamennyi zsidó
üzemben egyöntetűen a zsidó ünnepek
szigorú betartásáról rendelkeztek a tu-
lajdonosok. A munkások ilyen pana-
szát tavaly a katonai közigazgatás ére-
lyes kézzel elintézte, kötelezte a mun-
kaadókat, hogy az ünnepek alatt ese-
dékes munkabéreket fizessék meg a
munkásoknak. Értesülésünk szerint
Szabó János felsőházi tag, a Nemzeti
Munkaközpont elnöke azt szándékozik
elérni, hogy a zsidó munkaadók, ha
ünnepelni akarnak, hozzanak áldozat-
okat is, mert ez a felszabadulás ide-
jén, a mostani nehéz körülmények kö-
zött joggal várhatja el a magyar mun-
kásság. Az ügy fejleményére visszatér-
rünk.

MŰSOROS TÁNCSTÉLY A
NAGYVÁRAD MUNKÁSOTTHON-
BAN. A Nemzeti Munkaközpont
Munkásifjak Műkedvelő Gárdája fo-
lyó hó 20-án, szombat este fél 8 órai
kezdéssel a Munkásotthonban nagy
műsoros táncstélyt rendez, melyre
magyar testvéri szeretettel mindenkit
elvárunk. „Becsülettel”. N. M. K.
rendezésére.

A tanköteleseket nyilvántartó városi
törzskönyvvezető felkéri a tanköteles
koru tanulókat befogadó összes inté-
zetek és intézmények igazgatóságát,
hogy a júniusban kiállított törzslapo-
kat a városházán, az I. em. 29. sz. szo-
bában vegyék át, vezessék rá a lapok-
ra, hogy a tanuló melyik osztályba
iratkozott be. Ha nem oda iratkozott
be, akkor vegyék külön a törzslapot,
— s mint be nem iratkozott tanulókat
külön csoportban adják vissza. A be-
iratkozott tanulókat törzslapját pedig
születési év szerint, betűrendben kéri
vissza. (Nem osztályonként!)

TÖMEGES LÉGOLTALMI KIHÁ-
GÁSOK. Nagyvárad. Saját tud. A tör-
vénysek tiz légvédelmi ügyet tár-
gyalt tegnap. Stern Miklós kereske-
dőt 10 napi fogházra átváltoztatható
100 pengő pénzbüntetésre; Kerecsi
Kálmán hivatali altisztet 4 napra átvál-
toztatható 20 pengő pénzbüntetésre.
Kálmán Dezső főkönyvelőt 10 napra
átváltoztatható 60 pengőre. Pap An-
drás cipészt négy napra átváltoztatható
60 pengőre. Uica József MAV-
lakatos négy napi fogházra, vagy 20
pengő pénzbüntetésre. Huszár István
festékgyáros 30 pengőre. Földes La-
jos kereskedőt hat napi fogházra
vagy 30 pengőre. Vargha Lászlót a
református püspökség gazdasági ta-
nácsosát 50 pengőre. Szabó János ny
főgyermestert négy napra vagy 20
pengő pénzbüntetésre ítélték. Vargha
László az ítélet ellen felebbezett. Bo-
ros Lajos házmaster nem jelent meg
a tárgyaláson, az ő légvédelmi ügyét
elnapolták.

Meghalt a Közelkelet leggazdagabb
asszonya. Az Esti Ujság írja. Isztan-
bulban hétfőn hunyt el Nefzsidvan,
egyiptomi hercegnő, néhai Ferridun
pasa török tábornok özvegye, aki kö-
zelkelet egyik leggazdagabb asszonya
volt. 4000 angol fontot hagyott a török
repülőszövetségre, másfélmillió fontot
a török nemzetvédelmi alapnak. Vagyona
többi részét örökösei kapják. —
Egyébként Saifettin herceg anyja volt,
aki több évvel ezelőtt merényletet kö-
vetett el Faud, akkori egyiptomi király
ellen. Akkor az angolok 28 évre
elmelegyintézetbe zárták, de örövel
egvűtt megszökött.

Nagyszámu szerb felkelő letette a
fegyvert Horvátországban. Az Uj Nem-
zedék jelenti: Zágrábból hivatalosan
közlik, hogy Boszenszki Petrovaszknál
nagyszámu szerb felkelő letette a fegy-
vert. A fegyverletétel helye az olasz
védelem alatt álló terület közvetlen
szomszédságában van.

Vásáros iparosok figyelmébe. Bi-
harnagybajom község szeptember 24-én
országos kirakodó vásárt rendez. Fi-
gyelmeztetik a vásárra utazó kereske-
dőköt és iparosokat, hogy iparigazol-
ványukat és a vásárlatogatásra szóló
engedélyüket kötelesek magukkal vi-
ni. Az Ipartestület elnöksége.

Megkerült az Uj Szent János kór-
házból eltűnt csecsemő holtteste. Ko-
máromból jelenti: Szöny község hatá-
rában egy kuthan csecsemőholttestet
találtak, amelynek leírása egyezik az
Uj Szent János kórházból namrég el-
tűnt Vass Béla uiszülőtt személyleírá-
sával.

TÖBB ZSIDÓ KERESKEDŐT INTER-
NÁLTAK. Az árkormánybizottság je-
lentése szerint a nagyvárad rendőrka-
pitányság Rosner Eliás nagyvárad és
Kachán Sámuel huszti lakosokat in-
ternálta, Velkovitz Márton és Raduczi-
ner Zoltán nagyvárad lakosokat pe-
dig rendőri felügyelet alá helyezte. —
Kachán Sámuel iparigazolványának
elvéstése után ugyanis eltűnt cér-
na- és pamutfonalkészletét Rosner
Eliás címére Nagyváradra küldte, ahol
azt Rosner Velkovitz és Raducziner ut-
ján nagyfoku árdrágítással zugtorga-
lomban értékesítette. Sulyosbító körü-
lménynek számít, hogy Rosner és Ka-
chán már büntetve voltak. Schlésinger
Ernő és Molnár János csatái lakosok
a párkányi gazdák szövetsége részé-
re, mint annak megbízottjai, gyengébb
minőségű búzáért is az elsőrendű árú
járó árat fizették. Eljárásuk követke-
zésében sem a Futura, sem a Garamvöl-
gyi Cukorgyár hengeralma nem tu-
dott a hatóság áron kellő mennyiségű
búzáért és tengerit vásárolni. Schlésin-
gert a lévai járásbíró ezt megelő-
zően a zsidótervény kijátszása miatt
már elítélte. Most Schlésinger Ernőt
árdrágítás miatt internálták Molnár
Jánost pedig rendőri felügyelet alá he-
lyezték.

KITŰZTE A TÖRVÉNYSZEK A
HOTTYA GUSZTÁV-FELE RABLÓ-
GYALKOSÁGI BŰNER FŐTÁR-
GYALÁSÁT. Nagyvárad. Saját tud.
Hottya Gusztáv rablógyalkosai ügyé-
ben a törvénytörzők ez év október 17-én
tartja meg a főtárgyalást a törvény-
széki palota II-ik emelet 96-os számú
szobájában. Az ügyészség öt vádlott
ellen tett vádindítványt.

A tanoncalkalmazásra vonatkozó
rendelet változtatását kérik — a ta-
nonchiány miatt. Nagyvárad. Saját
tud. Legutóbb számtalan esetben meg-
történt, hogy az iparosmesterek nem
képesek tanoncokat alkalmazni. Az ok
abban keresendő, hogy miután az ipar-
ügyi minisztérium rendelkezése szerint
tanoncnak legkevesebb hat elemi isko-
lai végzettség szükséges, s a vissza-
csatolt erdélyi részekben, sajnos, igen
sok tanoncnak alkalmas fiúnak és
leánynak nincs meg ez a végzettsége.
Az a körülmény, hogy a különböző
vizsgát letegye a tanoncjelölt, kétséges
eredménnyel járna. Ez az ok lényege-
sen hátráltatja a tanoncalkalmazást. A
Nemzeti Munkaközpont és az Erdélyi
Párt Szabó János felsőházi tag köz-
benjárására kérni fogja a miniszteriu-
mot, hogy az erdélyi területen átme-
netileg eszközözjőn bizonyos változást
a rendelkezésen.

Megvesztegetés kísérlete miatt letar-
títottak egy szatmári zsidót. Szolnok-
ról jelenti: (Pest) A szolnoki vasuti
állomáson az őrszemes rendőr igazol-
tatni akarta a gyanúsán viselkedő Le-
bovics Sámuel szatmári lakost, aki
pénzt ajánlott a rendőrnek, ha elen-
gedi. A rendőr bekísérte a kapitány-
ságra, ahol megvesztegetés kísérlete
miatt letartóztatták és bekísérték az
ügyészségi fogházba.

Milyen számok nyertek az osztály-
sorsjátékon? Az osztálysorsjáték mai
huzáson százezer pengőt nyert 62586,
negyvenezer pengőt 71483, huszezer
pengőt 7194, tizezer pengőt 27640,
58205, négyezer pengőt 10262, 10523,
kétezer pengőt 26577, ezer pengőt 7606,
70960, 20000, 37201, 44660, ötezer pen-
gőt 56862, háromezer pengőt 47750,
64109, 66196, kétezer pengőt 14292,
58743, ezer pengőt 36446, 36857, 47571.
(Minden felelősség nélkül.)

Olvasnivalót kének a harcoló katonák

Üzenet érkezett a fronton levő ma-
gyar honvédektől, hogy távol hazá-
juktól, messzi idegenben fájdalmasan
nélkülözik a magyar szót, a magyar
írás. Kérik az itthonmaradottakat,
magyar testvéreiket, hogy kiolvasol-
tásukat, folyóirataikat, könyveit
küldjék el nekik az alábbi cí-
mekre: Forg. szab., szd.* Táb. posta
42-02. Hir. század, Táb. posta
42-03. Utász század 42-04. Lévg.
gá, üteg, Táb. posta 42-05. Eü.
oszlop*. Táb. posta 42-06. Szerő,
Táb. posta 42-07. Vonat Pság, Tá-
bori posta 42-08. Tü. osztály*. Tá-
bori posta 42-09. 2. feld. zlj. Táb. posta
42-10. 11. hk. zlj. Táb. posta
42-11. 12. kp. zlj. Táb. posta 42-12.
4. gk. zlj. Táb. posta 42-13. 5. gk.
zlj. Táb. posta 42-14. 6. gk. zlj.
Táb. posta 42-15. 12. kp. üteg, Tá-
bori posta 42-16. 103. ellő. Táb. posta
42-17. 2. gk. dd. törzs. T. p.
42-01. A címzéséknél mindenütt
meg kell jegyezni: „Olvasnivaló a ka-
tonáknak.” Fontos tudnivaló, hogy a
posta csak darabonként címezve ve-
szeli fel a csomagokat.

Hisszük, hogy olvasóink körében is
visszhangra talál honvédeink kérés
szava és ezzel is bebizonyítják testvéri
együttérzésüket az erettük harcoló
katonákkal. Nagyváradon már sokan
vannak, akik megértették ezt a kérés
szót. A hálálkodó levelek, amelyeket
a front katonáitól kapnak, azt bizo-
nyítják, hogy nagy jót tesznek azok,
akik egy kis fáradsággal és áldozattal
olvasnivalót küldenek a katonáknak.

Egy lelkes nagyvárad urileány,
Hesz Márta jár elől jó példával itt
is, mint annyi sok másban. Külde-
ményeiért sok köszönetet kapott
már eddig is. Ezeket a lapokat a
szívből jövő hála és köszönet szavaival
írták tele a katonák. Ezenkívül
is felemelő tudat az, hogy a szeretet
szálait szövögethetjük a távoli fron-
tok katonái és az itthonmaradottak
között. Felbecsülhetlen munkát vé-
gez az, aki így munkálja a magyar
közösségtudatot, a magyar testvérisé-
get ebben a hideg, fagyos szívű vi-
lágban.

Ne mulassza el tehát senki, aki te-
heti, hogy újságok, képeslapok, köny-
vek és folyóiratok küldésével örömet
szerezzen az orosz fronton harcoló
katonáknak.

RÁDIÓ

PÉNTEK, SZEPTEMBER 19.

- 6.40 Ébresztő. Torna.
7.00 Hírek, közlemények, étrend és Hanglemek.
10.00 Hírek.
10.20 Szenci Molnár Albert. Irta Garaczi Imre. Felolvasás.
10.45 A számárhurut. Irta Zemplényi Imre dr. Felolvasás.
11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat.
12.00 Himnusz.
12.10 Rádiózenekar.
12.40 Hírek.
13.20 Időjelzés, vizállásjelentés.
13.30 Chappy-tánczenekar.
14.30 Hírek.
14.45 Műsorismertetés.
15.00 Arfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak.
15.20 Simenszky Valéria zongorázik.
15.40 Mit főzzünk? Háziasszonyok beszélgetnek.
15.55 Tóth Gabriella énekel.
16.15 Diakféltára.
16.45 Időjelzés, hírek.
17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven.
17.15 Géczy Dömötör magyar nótákat énekel.
17.50 A finn harctéren. Miklós József utódítása. Hangfelvétel.
18.10 A 15. honvédelmi gyalogezred zenekara.
18.50 Sportközlemények.
19.00 Hírek magyar, német és román nyelven.
19.20 A Cetra-zenekar hangversenyének közvetítése Rómából. Hangfelvétel.
19.50 Imádság a föld alatt. Hangképek a parajdi sóbányából. A közvetítést vezeti Csanády György. — Hangfelvétel.
20.20 Az Operaház zenekara.
21.40 Hírek.
22.10 Horváth Elemér cigányzenekara.
23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.
23.30 Táncelemezek.
24.00 Hírek.

SZOMBAT, SZEPTEMBER 20.

- 6.40 Ébresztő. Torna.
7.00 Hírek, közlemények, étrend és Hanglemek.
10.00 Hírek.
10.20 Kaletj Gusztáv, a festő és műkritikus. Irta Radocsay Dénes. Felolvasás.
10.45 Mit nézzünk meg? A barlangkő ősember kultúráját a Nemzeti Múzeumban. Ismerteti Nemeskürty János dr. Felolvasás.
11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat.
11.30 Levente rádióféltára.
12.00 Himnusz.
12.10 Korényi Aladár cigányzenekara.
12.40 Hírek.
13.20 Időjelzés, vizállásjelentés.
13.30 Hanglemek.
14.30 Hírek.
14.45 Műsorismertetés.
15.00 Arfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak.
15.20 Rendőrzeneke.
16.19 Ifjúsági rádió.
16.15 Időjelzés, hírek.
17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven.
17.15 Sthymmel Miklós tánczenekara.
17.40 Az ember, mint hős. György Albert dr. előadása.
18.10 Farkas Béla cigányzenekara.
18.45 Az új német építészeti kiállítás Budapestén. Thurzó Gábor előadása.
19.00 Hírek magyar, német és román nyelven.
19.20 Böszörményi Nagy Béla zongorázik.
19.45 A Szent Korona eszméje. Eckhardt Ferenc dr. egyetemi tanár előadása.
20.10 Résztettek Jacobi: Leányvásár c. operettjéből.
21.40 Hírek és löversenyeredmények.
22.15 Hanglemek.
23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.
23.25 Toki Horváth Gyula cigányzenekara.
24.00 Hírek.

Hirdessen a Magyar Lapokban

A tavaszi nagy árvíz

hullámai, legalábbis utóhatásaikban még ma is hőmpölyögnek. Az összeomlott hajlékok még nem épültek fel s a hajléktalanná vált családok ma is a különböző, biztonságot egyáltalában nem nyújtó szükséglakóhelyeken tengődnek, gyakran heten-nyolcan összezsúfolódva.

Ilyen árvízkárosult Ráduly Sándor Rendes-telepi lakos, piaci lapárúsító is. Házát elmosta az áradat s csak a konyha maradt meg, ahol most heledmagával él: feleségével, 12 éves fiával, leányával és menyével, — akiknek a férje Németországban vállalt munkát — s két kis unokájával.

Meglévő ruháikat egy fűszínszerű tákolmányban tartották, amit azonban lelketlen emberek éjnek idején feltörték s minden felnőtt- és gyermek ruhát magukkal vittek. A szegény lapelárusító és nagy családja teljesen ruha nélkül maradt, módja pedig nincs arra, hogy az ellopott ruhaneműeket másokkal pótolja, még ha csak az ócskapiacról is.

Azzal a reménytel, bízó könyörgéssel fordult lapunk olvasóihoz, segítsék ki őket valami kis ócska ruhával, igen nagy jót tesznek velük.

A szeretetküldeményeket kiadói-vatalunk készséggel továbbítja.

Megalakult az amerikai katolikus magyar szövetség

Newyorkban megvalósult a *Katolikus Magyar Egyházak Szövetsége*. Amerika magyar katolikus társadalma örömmel hallotta ezt a hírt. A szövetség hiányát mindig érezték, bár enélkül is virágoztak a katolikus magyar egyházközösségek. A szövetség neve *Katolikus Magyar Amerikai Liga — Catholic American Hungarian League (CAHL)*.

Hivatalos központi szervezete a latin és görög szertartású katolikus magyar egyházközösségeknek. A szövetség felhívásában a megalapítás célját így írja le: „Az amerikai magyar moz-

galmaknak a katolikuságot érintő kérdésekben és minden más közérdeklő katolikus ügy magyar vonatkozásaiban a taggyűlés közsegeket egységesen képviselni.

A Katolikus Amerikai Magyar Liga különben belépett a *Washingtonban* székelő *National Catholic Welfare Council* tagjának és megfelelő autonómiával az amerikai püspöki kar oltalma alatt működik.

Az amerikai magyarság katolikus társadalmának ez új szervezete mindent megtesz a magyar összetartás ápolása érdekében.

SPORT

Érdekes összeállítással játszik vasárnap a NAC a KAC ellen

Nagyvárad. Saját tud. A KAC ellen készülő NAC érdekes összeállítással kísérletezik vasárnap. Kovács I sérülése következtében jobbösszekötőgondjai lennének a zöld-fehéreknek, ha nem állna rendelkezésre — Sárvári.

A kitűnő fedezet-középcsatár ezúttal a jobbösszekötő szerepében mutatkozik be. Sárvárinak nem ujdonság az összekötőjáték, mert Temesváron egy éven át játszott ezen a helyen — kitűnően. Ebben az esetben Mihók

irányítja a zöld-fehér csatársort, jobb-szélső pedig Kovács II lesz.

Változás várható a védelemben is, itt erősen előtérbe került Várday játéka Solymosi helyett, aki a rendszeres edzés hiányában hanyatló formáról tett bizonyosságot.

Az elmúlt vasárnapi pontvesztés nagyon felfokozta a játékosok harcukedvét. A KAC ellen javítani akarnak. Ennek következtében nagy küzdelem várható az erősen feljavult kolozsváriak ellen.

Vasárnap fél 9 órakor kezdődik az atlétikai verseny az erzsébetligeti pályán

Vasárnap Nagyvárad atlétikai bajnokságáért rendezendő versenyek délelőtt fél 9 órakor kezdődnek az erzsébetligeti pályán.

A versenyszámok közül a délutáni NB mérkőzés félidejében kerül lebonyolításra a 400 méteres gátfutás, amelyen a legjobb váradi atléták, Krupka, Koppány, Kiss indulnak. Ugyancsak ekkor rendezik meg az NSE—Esta Sun svéd váltót.

A versenyre a senior atléták pénteken este 8 óráig az NSE-nél, vagy Krupkánál jelentkezhetnek. A nevezési díj fejenként és számonként egy pengő. Az ifjúsági nevezésre a zárlat a verseny előtt, nevezési díjat nem fizetnek. A versenyrendezés szá-

mit a nagyvárad diákok nagyszámú részvételére is.

A verseny iránt igen nagy az érdeklődés.

Vitéz Somogyvári Gyula művei:

- Virágzik a mandula köve 6— P
Ne sárgulj, fűzfá! „ 8:50 P
Es Mihály harcolt „ 8— P
Égis élünk „ 7— P
„ füzve „ 5— P

Kaphatók könyvosztályunkban.

Mezőkovácsházai SE—MÁV T. K. I.

Vasárnap délelőtt a kerületi labdarugó bajnokság első osztályában a Mezőkovácsházai S. E. jóképességű csapata találkozik a MÁV. I. csapattal. Mérkőzés az Erzsébetligeti sportpályán lesz megtartva 11 órai kezdettel, filléres helyárák mellett.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés szavanként 14 fillér, Alláskeresőknak 25 százalék engedmény

Adás-vétel

Ültöződni olcsón csak Molnár hasznátruha üzletéből lehet Bémer-tér 1. udvarban). Magas árat fizetek használt ruhákért. 183

Aranyat, briliánt, ezüstöt magas áron veszek, órát, ókszert javítok Gyenge István ékszerész, Rakóczi ut 19.

Száraz keményfa fűrészpont bármilyen mennyiségben veszünk. Telefon 27—37. 404

Aranyat, ezüstöt napi áron veszek. Tiszay óras és ékszerész, Nagyvárad, Rakóczi-ut 6.

Argamen szőnyeg 3x4-es rövid férfikabát (mikádó) teljesen új divatos női átmeneti kabát olcsón eladó. Rutikowszky-ut 10. fszint 1. 405

Briliánsért, régi ékszerért magas árat fizetek. Tarján ékszerész, Rakóczi-ut 8. (Széchenyivel szemben).

UJSAG makulatura kapható a Magyar Lapok kiadóhivatalában.

Hülénefele

Kölcsönöket folyósít Gazdák és Kiszparosok Hitelszövetkezete, Szalárdi-u. 6. szám. 406

Idősebb uriembert vagy uriaszonyt külön szobával teljes ellátásra és gondozásra felvesz özvegy urinő. Cim a kiadóba. 402

Házhoz megyek perzsaszőnyeget, butorszoövetket, rekamiét, foteleket tisztítani. Bármilyen piszkos, garancia mellett. Cim Alapi-u. 14. 401

Kiadó azonnalra a félifürdői borbélyműhely. Ertekezni Fűrdőigazgató-ságnál. 594

Bányasori ujságarusító bódé 40 P készpénz óvadékkal kiadó. 390

Kávéházakban és vendéglőkben kérje Magyar Lapok-at.

Allást kecs

Nyugdíjvárományos, 51-es. római katolikus magyar, német, román, gépiro megfelelő alkalmazást keres. Cim a kiadóban. 403

Allást nyec

Nagy gyakorlattal rendelkező gépcsovezetőt azonnal felvesz az Országos Mentőegyesület. Jelentkezés a Tűzoltólaktanyában. 400

Rikkancsokat fix fizetéssel felvesszünk. Jelentkezni a Néplap expedíciós osztályán

KIADÓTULAJDONOS:
SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

Fő- és felelőszerkesztő: Felelős kiadó:
Dr. Paál Árpád Dr. Scheffler Ferenc
Szent László-nyomda Rt igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén, Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szán.